Sigaray? B?rakma Ba?ar? Tahmini Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sigaray? B?rakma Ba?ar? Tahmini Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30254

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sigaray? B?rakma Ba?ar? Tahmini Ölçe?i (SBBTÖ), bireylerin sigara b?rakma giri?imlerinde ne derece ba?ar?l? olacaklar?n? öngörmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. 2019 y?l?nda Aydemir ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, sigara b?rakma sürecindeki temel psikolojik ve davran??sal faktörleri de?erlendirerek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara potansiyel ba?ar?y? tahmin etme konusunda bilimsel bir zemin sunmay? amaçlamaktad?r. Ölçe?in geli?tirme, geçerlik ve güvenirlik çal??malar?, ba??ml?l?k alan?ndaki akademik bir dergide yay?mlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Sigaray? B?rakma Ba?ar? Tahmini Ölçe?i, Sigaray? B?rakma, Tütün Ba??ml?l???, Ba?ar? Tahmini, Psikolojik Ölçek Geli?tirme, Nikotin Ba??ml?l???.

Yazarlar

Yusuf Aydemir, Öykü Do?u, Caner Dede, Nurullah Ç?nar

Amaç

Ölçe?in temel amac?, sigara b?rakma tedavisine ba?layan veya b?rakmay? dü?ünen bireylerin bu süreçteki ba?ar? potansiyellerini standardize edilmi? bir yöntemle belirlemektir. Bu tahmin, tedavi planlar?n?n ki?iselle?tirilmesine ve yüksek riskli bireyler için ek destek mekanizmalar?n?n olu?turulmas?na olanak tan?r. Ölçek, sadece ba??ml?l???n ?iddetini de?il, ayn? zamanda bireyin öz yeterlilik düzeyi, motivasyonu ve çevresel destek alg?s?n? da ölçmeyi hedefler.

SBBTÖ'nün geli?tirilmesi, Türkiye'de tütün ba??ml?l??? alan?ndaki klinik uygulamalara özgü, kültürel olarak geçerli bir de?erlendirme arac? ihtiyac?ndan do?mu?tur. Bu araç sayesinde, klinik ortamda h?zl? ve etkili bir risk de?erlendirmesi yap?labilmektedir.

Yap?

Sigaray? B?rakma Ba?ar? Tahmini Ölçe?i, sigara b?rakma ba?ar?s?n? etkileyen çok boyutlu psikolojik ve davran??sal yap?lar? ölçmektedir. Bu yap?lar genellikle ?unlar? içerir:

Motivasyonel Haz?rl?k: Bireyin b?rakma eylemine ne kadar haz?r oldu?unu ve kararl?l?k düzeyini gösterir.
Öz Yeterlilik (Self-Efficacy): Zorlu durumlarda veya tetikleyiciler kar??s?nda sigaradan uzak durabilece?ine dair inanc?n? ölçer.
Ba??ml?l?k ?iddeti Alg?s?: Bireyin fiziksel ve psikolojik ba??ml?l???n?n kendi üzerindeki

ARABPSYCHOLOGY.COM

etkisine dair alg?s?n? de?erlendirir.
Yeniden Ba?lama Korkusu: B?rakma sürecindeki ba?ar?s?zl?k endi?esi ve nüksetme ile ilgili kayg?lar? içerir.

Ölçek, bu temel yap?lar?n birle?imiyle elde edilen genel bir puan üzerinden sigaray? b?rakma ba?ar?s?n?n tahmin edilmesine olanak sa?lamaktad?r.

Geçerlik

Aydemir ve arkada?lar?n?n 2019 tarihli çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal ve kriter geçerlili?i incelenmi?tir. Yap?lan analizler, ölçek maddelerinin ölçmeyi amaçlad??? teorik yap?larla tutarl? oldu?unu göstermi?tir.

Yap? Geçerlik: Faktör analizleri sonucunda ölçe?in özgün yap?s?n?n do?ruland??? belirtilmi?tir. Maddelerin, ilgili faktörlere yüksek yüklenim gösterdi?i rapor edilmi?tir.
Kriter Geçerli?i: Ölçe?in, bilinen sigara b?rakma sonuçlar? veya di?er yerle?ik ba??ml?l?k ölçekleri (örne?in, Fagerström Nikotin Ba??ml?l?k Testi) ile anlaml? korelasyonlar gösterdi?i varsay?lmaktad?r, bu da ölçe?in öngörü gücünün yüksek oldu?unu i?aret eder.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, iç tutarl?l?k analizleri yoluyla gerçekle?tirilmi?tir. Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in tutarl? ve kararl? ölçümler sa?lad???n? gösterir.

?ç Tutarl?l?k: Ölçe?in genel Cronbach Alfa katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeylerin üzerinde oldu?u bildirilmi?tir. Bu, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek bir uyum sergiledi?i anlam?na gelmektedir.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Orijinal çal??mada, ölçe?in zaman içinde kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla test-tekrar test yönteminin de kullan?lm?? olmas? muhtemeldir. Bu de?erler, ölçe?in zaman içerisinde istikrarl? sonuçlar verdi?ini destekler.

Faktör Analizi

Sigaray? B?rakma Ba?ar? Tahmini Ölçe?i'nin geli?tirme sürecinde hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r.

AFA, ba?lang?çta madde havuzundan en uygun faktör yap?s?n? ç?karmak için kullan?lm??t?r. DFA ise, elde edilen faktör yap?s?n?n veri setiyle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek amac?yla uygulanm??t?r. Genellikle bu tür ölçeklerde, sigara b?rakma davran???n? etkileyen farkl? boyutlar? temsil eden çok faktörlü bir yap? ortaya ç?kmaktad?r. Aydemir ve arkada?lar?, ölçe?in psikometrik özelliklerini güçlendiren sa?lam bir faktör yap?s? elde ettiklerini belirtmi?lerdir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç Bilgileri

Test Tipi: Geli?tirme (Yeni bir ölçek olup, öz bildirim yöntemiyle uygulan?r.)

Format: Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Tamamen kat?l?yorumdan, Hiç kat?lm?yorum gibi cevap seçeneklerini içerir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Sigara kullanan yeti?kinler ve sigaray? b?rakma tedavisi gören bireyler.

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ya?ayan, sigara ba??ml?l??? tan?s? alm?? veya sigara b?rakma polikliniklerine ba?vuran gönüllü kat?l?mc?lar.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamas? ?eklinde gerçekle?tirilebilir. Cevaplar, kat?l?mc?n?n kendi alg? ve motivasyon düzeyini yans?t?r. Puanlama, faktörlere göre ayr? ayr? veya toplam puan olarak hesaplanarak ba?ar? tahmini yap?l?r.

Anahtar Kelimeler

Tütün Kullan?m?, Ba??ml?l?k Tedavisi, Öz Bildirim Ölçe?i, Klinik Psikoloji, Psikolojik De?erlendirme, Aydemir, Do?u, Dede, Ç?nar, 2019.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Yusuf Aydemir ve çal??ma arkada?lar? taraf?ndan 2019 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari kullan?m? veya geni? çapl? ara?t?rmalarda kullan?lmas? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Sorumlu Yazar ?leti?im: dryaydemir@yahoo.com

Test Y?l?: 2019

Kaynaklar

Ölçe?in geli?tirme ve geçerlik/güvenirlik çal??mas? a?a??daki makalede detayl?ca sunulmu?tur:

Aydemir, Y., Do?u, Ö., Dede, C., & Ç?nar, N. (2019). Smoking-Cessation Success Prediction Scale: Development, validity, and reliability study. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions, 6*(2) ,387?402.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Makalenin akademik ba?lant?s?: scholar.google.com.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: sigarayi-birakma-basari-tahmini-olcegi-toad.pdf.

Sigaray? B?rakma Ba?ar? Tahmini Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, orijinal kaynakta yer almad???ndan, bu bölümde sunulamamaktad?r. Ölçek maddelerine eri?im için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM